

2024-04-17 Nr. NV-884

ĮSTATYMO PROJEKTAS (TAP-24-339(3), TAP-24-340(3), TAP-24-341(3), TAP-24-342(3)) (TAIS NR. 24-3055(4), 24-3056(4), 24-3057(4), 24-5270(3))		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO I-533 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne	Kultūros ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-04-16	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Igyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Kultūros politika Lietuvoje stokoja nuoseklumo, integralumo ir tvarumo, sąlygojančio kultūros paslaugų fizinio ir finansinio prieinamumo bei kokybės problemas. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas yra fragmentiškas ir nepakankamai sistemiškas, kadangi stokoja įstatymiškai apibrėžto conceptualaus kultūros politikos principų, sąvokų ir kultūros sektoriuje veikiančių subjektų tarpusavio sąveikos pagrindo, kuris šiuo metu reglamentuojamas skirtingo lygmens ir pobūdžio teisės aktuose ir neatspindi bendrosios kultūros sampratos, kultūros politikos tikslų, jos formavimo ir įgyvendinimo principų, kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių subjektų vaidmens, jų atsakomybių kultūros srityse bei tarpusavio bendradarbiavimo principų.

Nuoseklaus ir efektyvus horizontaliojo teisinio reguliavimo neužtikrinimas atitinkamai sąlygoja prieštaringas kultūros ir atskirų jos sričių sampratų traktuotes, skirtingus ir dažnai nepagrįstus visuomenės lūkesčius, nepakankamai koordinuotą kultūros politikos priemonių įgyvendinimą, neaiškų funkcinės atsakomybės už atitinkamų veiklų įgyvendinimą pasidalijimą tarp valstybės ir savivaldos institucijų, bei tarp valstybės, savivaldos ir privataus sektoriaus bei nevyriausybinių organizacijų. Apibendrinant išskirtinos šios teisės aktų projektų rengimą paskatinusios priežastys:

1. Trūksta už valstybės kultūros politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakingų institucijų, savivaldos bei kultūros lauko dalyvių bendraveikos, jų vaidmuo bei funkcinės atsakomybės nėra susietos į vieningą sistemą.
2. Kultūros politikos formavimas ir įgyvendinimas neorientuotas į rezultatus ir veiklos tobulinimą.
3. Nepakankamas savivaldos įsitraukimas ir iniciatyvumas formuojant ir įgyvendinant kultūros politiką.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma įtvirtinti aiškų ir visiems vienodai suprantamą teisinį reguliavimą, sukuriantį prielaidas nuosekliam kultūros politikos teisiniui reglamentavimui - teisės aktuose apibrėžti kultūros politikos tikslą ir uždavinius, kultūros politikos principus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vaidmenį formuojant ir įgyvendinant kultūros politiką, savivaldybių kultūros politikos santykį su valstybės kultūros politika, kultūros dalyvių sistemą, jų tarpusavio ryšius ir vaidmenį, kultūros dalyvių kompetencijų tobulinimą (parengti ir teikiami Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektas (toliau – KPPI projektas), Vietos savivaldos įstatymo I-533 6 str. pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VSI projektas) ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 2 str. pakeitimo įstatymo projektas (toliau – NKPAI projektas)).

KPPI projektu siūloma:

1. Įtvirtinti kultūros politikos įgyvendinime dalyvaujančių subjektų sistemą numatant jų vaidmenį.
2. Įtvirtinti bendradarbiavimo su už kitų valstybės politikos sričių formavimą ir įgyvendinimą atsakingomis institucijomis mechanizmą, užtikrinantį skirtingų valdymo sričių sąveiką ir bendrą atsakomybę dėl kultūros politikos sprendimų ar priemonių įgyvendinimo susijusiose srityse.
3. Numatyti galimybes platesniam nevyriausybinių organizacijų, meno kūrėjų ir kitų kultūros lauko dalyvių įsitraukimui į kultūros politikos įgyvendinimą.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

4. Numatyti, kad savivaldybių institucijų vykdoma kultūros politika turėtų vieningas gaires visoje Lietuvos Respublikoje.

VSĮ projektu siūloma: tikslinti savivaldybių savarankiškosios funkcijos – kultūros – apibrėžtį siejant ją su KPPI projekto nuostatomis ir tikslais, t. y. nebeišskiriant bendrosios kultūros, tikslinant etnokultūros sąvoką, atsisakant perteklinės nuorodos į konkrečių kultūros įstaigų steigimą, reorganizavimą, pertvarkymą bei likvidavimą.

NKPAI projektu siūloma: atsisakyti NKPAI numatytos *kultūros paveldo* sąvokos, jos apibrėžimą patikslinant ir numatant KPPI projekte. Pažymėtina, kad kultūros *paveldo sąvoka* ir samprata yra platesnio pobūdžio nei nekilnojamas kultūros paveldas, todėl, manytina, būtent KPPI projekte ji turėtų būti numatyta, kaip bendroji sąvoka, taikoma tiek materialiajam, tiek nematerialiajam kultūros paveldui.

Priėmus Įstatymų projektus, jų įgyvendinimas papildomų valstybės biudžeto asignavimų nepareikalaus.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūloma, kad įstatymų projektai, išskyrus KPPI projekto 12 str. (dėl vieningo kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo), įsigaliotų nuo 2025 m. sausio 1 d. KPPI projekto 12 straipsnis įsigaliotų nuo 2026 m. sausio 1 d. KPPI projektui įgyvendinti Kultūros ministras iki 2024 m. gruodžio 31 d. priimtų šio Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus (*Savivaldybių kultūros politikos gairės*).

STEBĖSENA

KPPI projekto 14 str. numatomas šiame Įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas, kurį atliks Kultūros ministerija. Atliekant *ex post* vertinimą, turėtų būti įvertinta, kokią įtaką šiame Įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas padarė kultūrai geografiniu, socialiniu, tarpinstituciniu ir tarpsektoriniu aspektais. *Ex post* vertinimo laikotarpis – 10 metų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos (turi būti atliktas ne vėliau kaip iki 2035-12-31).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

- Kultūros ministerijoje (2022 m. lapkričio mėn. - 2023 m. birželio mėn.) buvo suorganizuotos 5 viešosios konsultacijos (apskritojo stalo diskusijos) su skirtingomis tikslinėmis grupėmis ir skirtingų kultūros sektoriaus sričių atstovais. Atsižvelgiant į viešųjų konsultacijų rezultatus, atliktas didesnio poveikio teisės akto vertinimas (viešųjų konsultacijų metu pateikti siūlymai apibendrinti ir pateikti KPPI projekto poveikio vertinimo rezultatų pažymoje), į pateiktus siūlymus iš dalies buvo atsižvelgta rengiant KPPI projektą. Viešosiose konsultacijose dalyvavusiems suinteresuotiems asmenims KPPI projekto koncepcijos viešas pristatymas įvyko 2024 m. vasario 5 d.
- Buvo vykdomas konsultavimasis su visuomene, Įstatymų projektus paskelbus E. pilietis tinklapyje ir Kultūros ministerijos internetinėje svetainėje (2024-02-27 / 03-15).
- Rengiant Įstatymų projektus ir vykdant viešąsias konsultacijas buvo įsigytos kultūros sritys mokslininko, humanitarinių mokslų daktaro R. Makselio konsultacinės ekspertinės paslaugos.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai buvo pateikti derinti Aplinkos ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Finansų ministerijai, Krašto apsaugos ministerijai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Teisingumo ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Tautinių mažumų departamentui, Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, Valstybinei kultūros paveldo komisijai, Etninės kultūros globos tarybai, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretariatui, Kultūros paveldo departamentui, Lietuvos kino centrui, Lietuvos kultūros tarybai, Lietuvos kultūros institutui. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Žemės ūkio ministerija, Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Lietuvos kino centras prie Kultūros ministerijos, Lietuvos kultūros taryba raštu informavo, kad esminių pastabų ir pasiūlymų Įstatymų projektams neturi. Tautinių mažumų departamentas ir Lietuvos kultūros institutas pastabų nepateikė, todėl laikoma, kad pritaria teisės akto projektui.

Įstatymų projektai buvo patikslinti ir (rengėjų teigimu) darbine tvarka suderinti pagal Vyriausybės kanceliarijos, Vidaus reikalų ministerijos, Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos, Teisingumo ministerijos

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

ir Lietuvos savivaldybių asociacijos pastabas. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies teikiama derinimo pažyma.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Teikiami projektai patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024 m. balandžio 1 d. išvadoje Nr. NV-714 bei 2024 m. balandžio 2 d. ir 2024 m. balandžio 16 d. Tarpinstitucinių pasitarimų metu pateiktas pastabas ir pasiūlymus (išvada Nr. NV-878).

PAŽYMA PARENGĖ	Nomeda Poderienė
	Socialinės politikos grupė, patarėja